

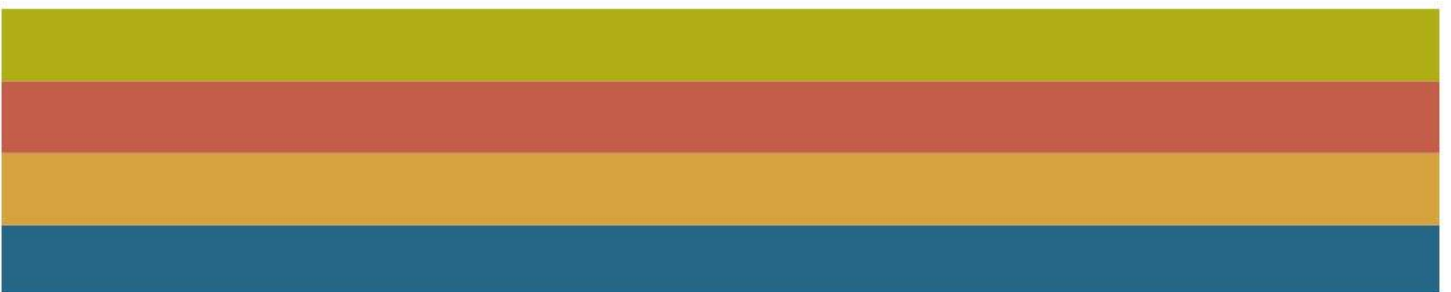

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Grootschalige zonne- en windenergie in de Kempen

Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport

16 september 2019 / projectnummer: 3373

1 Tussentijds advies in het kort

De Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden werken samen om energieneutraal te worden. Hiervoor onderzoeken de gemeenten hoeveel duurzame energie ze per jaar met zonne- en windenergie kunnen produceren. Daarbij willen de gemeenten het milieu zoveel mogelijk ontzien en de leefbaarheid en de identiteit van de Kempen behouden. Dit onderzoek is uitgewerkt in een milieueffectrapport (MER). Op basis hiervan stellen de Kempengemeenten een 'Beleids- en toetsingskader voor grootschalige zonne- en windenergie op'. Dit kader bevat de gebieden, randvoorwaarden en spelregels voor toekomstige energieprojecten. De gemeenteraden hebben de Commissie gevraagd de kwaliteit en de volledigheid van de 'voorlopige uitkomsten van het MER' te beoordelen.

Hoe beoordeelt de Commissie het voorlopige MER?

De Commissie merkt op dat de beoordeling van het MER afhangt van het besluit waarvoor het als basis dient. Aanvankelijk wilden de gemeenten het MER gebruiken om een besluit te nemen over:

- 1) de omvang van de op te wekken hoeveelheid duurzame energie;
- 2) de mate waarin het landschap, de natuur en de leefomgeving ontzien wordt;
- 3) een selectie van mogelijke locaties voor wind- en zonne-energie;
- 4) randvoorwaarden en spelregels voor toekomstige energieprojecten.

Het voorlopige MER maakt nu niet duidelijk of dat nog steeds de bedoeling is.

De effecten op landschap en natuur zijn in het voorlopige MER niet goed beschreven. Zo is de landschappelijke beoordeling van zonneparken verwarrend. In het MER worden bovendien alternatieven onderzocht die ontwikkelingen in het Natuurnetwerk Brabant mogelijk maken, terwijl die ontwikkelingen daar niet zijn toegestaan.

Hoewel het voorlopige MER voor verschillende onderwerpen goed en bruikbaar materiaal bevat, is nog een grote stap nodig om goed onderbouwde (milieu)keuzes te kunnen maken over een kader voor grootschalige zonne- en windenergie. Dit MER is immers bedoeld als het (enige) moment waarop de gevolgen voor leefomgeving, landschap en natuur in samenhang beoordeeld worden. **De Commissie adviseert daarom onderstaande punten in het definitieve milieueffectrapport te verwerken zodat straks goed onderbouwde besluiten over grootschalige zonne- en windenergie genomen kunnen worden.**

Om het milieubelang straks volwaardig te kunnen meewegen bij de besluitvorming, is het essentieel dat het voorlopige MER met de volgende informatie wordt aangevuld:

- een milieuvergelijking van alternatieven van combinaties van zonne- én windparken;
- een navolgbaar selectieproces dat leidt tot een voorkeursalternatief;
- een goede beschrijving van de effecten op landschap en natuur;
- een beschrijving van mogelijke randvoorwaarden en spelregels voor toekomstige energieprojecten om negatieve effecten op landschap, natuur en de leefomgeving te beperken of te voorkomen, met een beschrijving van de effectiviteit ervan.

Voor een toelichting op de verdere uitwerking van het bovenstaande verwijst de Commissie terug naar haar eerdere NRD-advies.¹ Voor de onderdelen landschap en natuur zijn de 'voorlopige uitkomsten van het MER' lastig te volgen en deels tegenstrijdig en onjuist. De

¹ Zie https://commissiener.nl/docs/mer/p33/p3373/3373_advies_reikwijdte_en_detailniveau.pdf.

Commissie gaat daarom in hoofdstuk 2 in detail in op de manier waarop de effecten op het landschap en die op de natuur goed in kaart moeten worden gebracht in het definitieve MER. Ook vraagt zij in hoofdstuk 2 aandacht voor de te verwachten energieopbrengst. Immers, die informatie vormt de basis voor het ontwerp van uit deze locaties samen te stellen alternatieven, mogelijke randvoorwaarden en spelregels, én daarmee de keuzemogelijkheden voor de raden.

Risico's vormgeving en uitvoering energietransitie

De Commissie vraagt tot slot aandacht voor risico's bij de vormgeving en uitvoering van de energietransitie in Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden. Het MER gaat niet in op:

- doelbereik, in hoeverre worden duurzame energiedoelen behaald?
- landschap- en leefomgevingsambities², in hoeverre kunnen deze ambities van de gemeenten gerealiseerd worden en wat is daarvoor nodig?
- participatie, in hoeverre is er draagvlak voor de onderzochte locaties en gebieden en zijn er vanuit de omgeving nog andere oplossingsrichtingen gewenst?

Het is nu niet duidelijk hoe deze drie thema's straks moeten samengaan bij de uitvoering van de energietransitie in de gemeenten. Hierdoor worden mogelijk suboptimale keuzes gemaakt voor het milieu en/of het behalen van de duurzame energieambities. Het definitieve MER én het kader voor grootschalige zonne- en windenergie moeten hier straks naar de mening van de Commissie duidelijk over zijn.

Waarom m.e.r. en een advies door de Commissie³

Omdat het beleids- en toetsingskader voorwaarden formuleert voor toekomstige besluiten over zonneparken, windturbineparken en de uitbreiding van het hoogspanningsnetwerk, worden de gevolgen van het kader voor klimaat, landschap, leefomgeving en natuur onderzocht in een plan-MER.

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. In dit geval zijn dat de samenwerkende Kempengemeenten, ondersteund door de provincie Noord-Brabant.

Het bevoegd gezag - in dit geval de gemeenteraden van Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden - besluit over het beleids- en toetsingskader voor grootschalige zonne- en windenergie.

2 Toelichting op het tussentijdse oordeel

2.1 Landschap algemeen

De Commissie constateert dat het eerder door de gemeenten voorgeschreven stappenplan voor het MER-onderzoek is verlaten. Een reden hiervoor is niet vermeld. Met name bij het onderdeel 'landschap bij zonneparken' knelt dit. De Commissie vraagt zich af of de nu

² De gemeenten gaven in dit kader eerder in hun notitie reikwijdte en detailniveau aan de identiteit van de Kempen te willen behouden.

³ De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie voor de milieueffectrapportage en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3373](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

gehanteerde aanpak methodisch tot het gewenste resultaat kan leiden. In §2.2 en 2.3 licht de Commissie toe hoe de effecten op het landschap goed in kaart kunnen worden gebracht. De Commissie geeft in overweging om het eerder door de gemeenten voorgestelde stappenplan, inclusief een heldere visie op de toekomst van het landschap⁴ als leidraad te nemen voor het opstellen van het definitieve MER, in plaats van de landschappelijke beoordeling in het voorlopige MER aan te passen.

2.2 Landschap en windturbineparken

Uit de analyse van de mogelijkhedenkaart in het MER volgen 53 windparklocaties. Om een vergelijking mogelijk te maken van de verschillende alternatieve opstellingen op basis van een selectie van deze locaties zijn alternatieven samengesteld. De beoordeling gaat als volgt in zijn werk. Bij het aspect landschap zijn criteria/vragen geformuleerd en is in twee stappen beoordeeld, namelijk per windparklocatie (stap 1) en per alternatief (stap 2). Voor de beoordeling zijn geen visualisaties gemaakt maar zijn de criteria/vragen beoordeeld aan de hand van vier verschillende scoreniveaus met toelichting. Deze hebben geleid tot tabel 13 (effectbeoordeling per locatie) en tabel 14 (effectbeoordeling per alternatief).

In het MER is niet vermeld hoe de scores uit tabel 13 tot stand zijn gekomen. Het is vervolgens ook niet duidelijk hoe de uiteindelijke score uit tabel 14 is samengesteld. De Commissie concludeert dat de effecten op het landschap niet navolgbaar zijn beschreven, waardoor het onmogelijk is om de juistheid van de landschappelijke impact van de verschillende alternatieven te beoordelen.

De Commissie adviseert in het definitieve MER de effecten op het landschap door alternatieven met windturbineparken navolgbaar te beschrijven en te ondersteunen met enkele kenmerkende visualisaties per alternatief, zodat de landschappelijke impact van deze orde-grootte aantallen windturbines, in het bijzonder de impact van de zes concentratiegebieden, zichtbaar wordt.

2.3 Landschap en zonneparken

2.3.1 Eenduidige indeling onderzoeksgebieden en alternatieven

Voor de zonneparken zijn de milieueffecten in landschappelijk samenhangende gebieden beoordeeld en vergeleken. Deze gebieden zijn als MER-alternatieven beschouwd en zijn beschreven in de landschappelijke beoordeling van grootschalige zonneparken. Voor dit onderzoek zijn dezelfde landschapstypen aangehouden als benoemd in de structuurvisie ruimtelijke ordening van de provincie Noord-Brabant. Hierdoor ontstaan negen onderzoeksgebieden (alternatieven) die weer in drie categorieën (A, B, C) zijn verdeeld. Categorie B bevat 5 alternatieven met cultuurhistorisch waardevol landschap. Hier blijkt weinig ruimte te zijn en is het vanuit landschappelijke kwaliteit niet wenselijk om zonneparken te realiseren. De impact is echter niet gevisualiseerd en daardoor niet te beoordelen.

⁴ Zie hiervoor ook [‘stap 0’ van het advies van de Commissie](#) over het stappenplan.

De indeling van de alternatieven (tabel 27 MER) met meerdere landschapstypen is discutabel en verwarrend. Het alternatief Dommeldal bijvoorbeeld bestaat uit meerdere landschapstypen zoals 'jonge zandontginning' en er is ook een 'beekdal'. Terwijl er ook een alternatief 'jonge zandontginning' en een alternatief 'beekdalen' is, waar het Dommeldal in beide gevallen weer geen deel van uitmaakt. Hierdoor is niet altijd duidelijk wat in het MER bedoeld wordt (het alternatief of het landschapstype zelf, dat in meerdere van de negen alternatieven voorkomt?).

De Commissie adviseert in het definitieve MER een duidelijke indeling van onderzoeksgebieden en landschapstypen te hanteren en deze indeling in het gehele rapport op gelijke wijze te hanteren. Laat gebieden die ongeschikt zijn volgens het MER, op kaart en in de tekst duidelijk afvallen, waardoor het geheel overzichtelijker wordt.

2.3.2 Effectbepaling

De landschappelijke effectbeoordeling voor grootschalige zonneparken bestaat uit het formuleren van criteria voor de landschapstypen/onderzoeksgebieden. Naast de vijf beoordelingscriteria die in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau door de gemeenten zijn vastgelegd en overgenomen in dit MER heeft er ook een effectbeoordeling plaats gevonden in vier stappen. De criteria en stappen zijn deels overlappend en deels aanvullend. Bij de beschrijving en beoordeling is stap vier (draagdracht) losgekoppeld van de overige drie stappen (zie verder hieronder). Daarnaast zijn er meerdere tabelindelingen (in het MER) voor landschap, namelijk tabel 29 laat een indeling zien in drie stappen en zeven vragen en tabel 41 is een indeling gehanteerd met 5 beoordelingscriteria. De landschappelijke beoordeling van zonneparken is hierdoor verwarrend, ingewikkeld en theoretisch. Voor de lezer is het ook niet mogelijk zich een beeld te vormen, want er zijn geen visualisaties gemaakt.⁵ Hierdoor is het niet goed mogelijk om de impact van de zonneparken in het landschap én de maat en schaal van landschap en zonneparken met elkaar te vergelijken en om beschreven effecten te controleren.

Draagkracht

In het MER is de beoordeling van de draagkracht (potentie) niet beschreven en heeft deze geen scoretabel. Uit de wel vermelde potentie blijkt dat van de negen onderzoeksgebieden de jonge zandontginningen het meest geschikt zijn voor grootschalige zonneparken vanwege de rationele verkaveling en de grootste maximale potentie van 21 Petajoule (PJ) per jaar.⁶ Alhoewel dit landschapstype als minst kwetsbaar wordt getypeerd, zou de draagkracht van het landschap er volgens het MER voor zorgen dat slechts een klein deel hiervan daadwerkelijk gerealiseerd kan worden zonder het landschap teveel aan te tasten: maximaal 2,2 PJ/jaar bij plaatsing van verspreide middelgrote zonneparken en zelfs 2,7 PJ/jaar als grote concentratiegebieden worden aangewezen. De genoemde grenzen voor de (maximale) landschappelijke potentie (draagkracht) worden in het MER niet onderbouwd. Dit kan bijvoorbeeld gevolgen hebben voor de jonge zandontginningen. Indien de draagkracht hier

⁵ Door het maken van vogelvluchtvisualisaties van voorbeeldopstellingen per landschapstype met de voorgestelde mitigerende maatregelen kan een beter beeld ontstaan van de daadwerkelijke effecten op het landschap. In een latere fase waar concrete zonneparken worden gerealiseerd, acht de Commissie het ook wenselijk om visualisaties vanaf ooghoogte te maken.

⁶ Niet meegerekend de jonge zandontginningen die een groot oppervlak beslaan van het Dommeldal en een draagkracht hebben van ca. 1,2 PJ/jaar.

(iets) hoger zou zijn, kunnen de kleinschalige, gevarieerde en cultuurhistorisch waardevolle landschappen elders in de Kempen (verder) worden ontzien.

De Commissie adviseert in het definitieve MER:

- voor landschapseffecten van zonneparken één set heldere beoordelingscriteria te hanteren en de uiteindelijke landschappelijke scores in een eenduidige tabel terug te laten komen;
- landschappelijke scores ook te ondersteunen met voorbeeldopstellingen en vogelvluchtvisualisaties;
- de maximale potentie (draagkracht) voor zonneparken per onderzoeksgebied (waarbij het landschap niet teveel wordt aangetast) te onderbouwen. Beschrijf de daarbij gehanteerde (berekennings)methode van de bepaling van de draagkracht per onderzoeksgebied;
- de landschappelijke effecten van combinaties van gebieden voor zonneparken en windturbineparken⁷ en een voorkeursalternatief navolgbaar te vergelijken en te voorzien van (vogelvlucht)visualisaties.

2.3.3 Mitigerende maatregelen zichtbaarheid van zonneparken

De gemeenten hebben aangegeven veel belang te hechten aan een goede landschappelijke inpassing van zonneparken. Daarom zijn ook de mitigerende maatregelen in ogenschouw genomen. In de landschapsbijlage⁸ bij het MER zijn meerdere maatregelen beschreven. Naast het verkleinen van de oppervlakte van een zonnepark c.q. het opdelen van een zonnepark in kleinere stukken gaat het bij de mitigerende maatregelen vooral om het onzichtbaar inpassen van de zonneparken door middel van landschappelijke randen. De effectiviteit van de mitigerende maatregelen voor bijna alle onderzoeksgebieden zijn erg positief beoordeeld (tabel 29 stap 3). De Commissie twijfelt aan de juistheid van deze scores, met name omdat niet duidelijk is welk gewicht de verschillende mitigerende maatregelen bij de effectiviteitsbeoordeling hebben gekregen. Hieronder licht zij dit toe aan de hand van het voorbeeld 'het inpassen van zonneparken met landschappelijke randen', zodat deze niet zichtbaar zijn vanuit de omgeving.

Voor het inpassen van zonneparken met landschappelijke randen zijn 15 streekeigen en landschappelijke randen geïnventariseerd en ingedeeld op 'komt voor in' en 'zicht op een zonnepark'. Uit het schema blijkt dat van de 15 onderzochte 'streekeigen randen' er 7 voldoende effectief zijn en ingezet kunnen worden om een zonnepark volledig aan het zicht te onttrekken. De Commissie twijfelt aan deze conclusie omdat de meeste van deze 7 randen bestaan uit boomvormers in combinatie met struiken die een zonneveld niet aan het zicht zullen onttrekken, omdat bomen relatief langzaam groeien, een open structuur hebben en de meeste streekeigen bomen en struiken in de winter geen blad hebben.

Als het doel van de gemeenten nog steeds is straks keuzes te kunnen maken over de wijze waarop zonneparken (deels) onzichtbaar in te passen zijn in het landschap dan zal een

⁷ Zie voor de aanpak om te komen tot thematische alternatieven voor combinaties van gebieden voor zonneparken en windturbineparken verder pagina 6 t/m 8 van het [NRD-advies](#) van de Commissie.

⁸ Bijlage A, Landschappelijke beoordeling MER Kempengemeenten, Roenom.

deugdelijke oplossing gekozen moeten worden. Denk aan een nieuw eigentijds element in het landschap. Bij een groene oplossing zijn tijdsfactor en winterbeeld van belang⁹.

De Commissie adviseert in het definitieve MER mitigerende maatregelen die de zichtbaarheid van zonneparken tegengaan te ontwerpen en te vergelijken. Beschrijf de landschappelijke effecten navolgbaar en ondersteun deze met visualisaties en voorbeeldopstellingen binnen de Kempengemeenten. Hiermee wordt straks niet alleen de landschappelijk impact van zonnevelden in de onderzoeksgebieden zichtbaar, maar wordt ook de door de gemeenten gewenste landschappelijk inpassing voor het vervolg duidelijk.

2.4 Natuur

In de Kempen bevinden zich waardevolle natuurgebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Een aantal van deze gebieden is op grond van de internationale betekenis ervan ook beschermd als Natura 2000-gebied. Binnen en buiten deze beschermde natuurgebieden komen daarnaast beschermde soorten voor die gevolgen van windparken en/of zonneparken kunnen ondervinden. Het MER dient op een bij het plan passend detailniveau te beschrijven wat de gevolgen van de alternatieven zijn voor beschermde natuurgebieden en soorten, rekening houdend met geldende beschermingsregels. De Commissie stelt vast dat hieraan op de volgende punten nog niet is voldaan

Gevolgen van alternatieven van windparken voor het NNB:

De voorgestelde gebieden en alternatieven in het MER richten zich ook op gebieden die deel uitmaken van nog niet gerealiseerde delen van het NNB of (bij windturbines) leiden tot overdraai boven het NNB.¹⁰ De Verordening ruimte Noord-Brabant staat geen plannen toe die de ecologische waarden en kenmerken in het NNB aantasten. In uitzonderlijke gevallen kan hiervan worden afgeweken in combinatie met een alternatievenafweging waarbij per saldo sprake moet zijn van een kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van het NNB. Dit is echter in het MER niet uitgewerkt.

Op de ecologische gevolgen van aantasting van het NNB wordt evenmin ingegaan, waarbij het niet uit maakt of het om al dan niet gerealiseerde natuur gaat. In beide gevallen kunnen windparken of zonneparken in het NNB de beoogde ontsnippering van leefgebieden van soorten belemmeren. De Commissie stelt vast dat onduidelijk is in welke mate alternatieven voor windparken leiden tot aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van het NNB. Hiermee is onduidelijk of de beschreven alternatieven wel realistisch zijn. Het MER maakt daarmee geen goede vergelijking tussen alternatieven mogelijk om effecten op het NNB in te schatten, ook niet op een hoger abstractieniveau.

⁹ Snelgroeïende beplanting die in de winterperiode een gesloten karakter behoudt zijn belangrijk om uiteindelijk het gewenste beeld te realiseren. Het type landschapselement met zijn groeiontwikkeling in de tijd kan worden gevisualiseerd en geeft op die manier een helder beeld van het daadwerkelijk effect in het landschap.

¹⁰ De turbines kunnen in de gebieden staan of er kan sprake zijn van 'overdraai'. Daarmee wordt bedoeld op turbines die juist buiten het NNB worden geplaatst en waarvan de rotorbladen boven het NNB draaien. Ook door overdraai kunnen te ontwikkelen of behouden natuurwaarden in deze gebieden negatief worden beïnvloed.

De Commissie adviseert in het definitieve MER:

- alle alternatieven aan te passen zodat deze zo goed als volledig bestaan uit gebieden die buiten het NNB liggen;
- de ecologische gevolgen van aantasting van het NNB te vergelijken voor: 1) de alternatieven voor combinaties van gebieden voor zonneparken en windturbineparken¹¹ en 2) het voorkeursalternatief.

Hierdoor kan bij de besluitvorming over het kader volwaardig rekening gehouden worden met de effecten op het NNB bij de voorliggende keuzes.

Gevolgen voor beschermde soorten

In het MER is ingegaan op de gevolgen van de alternatieven voor windparken voor 'hotspots' van weide- en akkervogels, en vleermuizen en overige beschermde soorten. Effecten op vogels door windturbines en zonneparken zijn (buiten de hotspots) niet onderzocht omdat die alom aanwezig zijn. De alternatieven zijn wel sterk negatief beoordeeld op de gevolgen voor 'soorten', deze scores zijn echter niet onderbouwd. Bij vleermuizen is aangenomen dat effecten negatief zijn of dubbel negatief indien windturbines geplaatst worden bij duidelijke lijnelementen. Daarmee zijn de alternatieven niet onderscheidend.

De Commissie signaleert dat er in de praktijk grote verschillen zijn in de betekenis van gebieden voor beschermde soorten. Zo mag verondersteld dat de verscheidenheid aan beschermde soorten, en de aantallen waarin deze voorkomen, in de heterogene beekontginningen veel hoger is dan in de homogene jonge zandontginningen. Het MER geeft die informatie niet, ook niet op het detailniveau dat past bij het plan, waarmee het rapport niet gebruikt kan worden om afwegingen en keuzes te maken over windparken en zonneparken waarbij negatieve effecten op vogels, vleermuizen en overige beschermde soorten beperkt worden.

De Commissie adviseert in het definitieve MER:

- per type leefgebied de (negatieve) effecten op beschermde soorten te bepalen;¹²
- op basis hiervan de effecten op beschermde soorten te bepalen voor 1) de alternatieven uit het voorlopige MER en 2) alternatieven voor combinaties van gebieden voor zonneparken en windturbineparken en het voorkeursalternatief.

Hierdoor kan bij de besluitvorming over het kader volwaardig rekening gehouden worden met de effecten op beschermde soorten bij de voorliggende keuzes.

Stikstofdepositie

Hoewel windparken en zonneparken mede worden aangelegd om luchtverontreiniging te voorkomen kan die in de aanlegfase door onder andere transportbewegingen wel optreden. Deze emissies kunnen leiden tot stikstofdepositie op daarvoor gevoelige en al overbelaste Natura 2000-gebieden. Tot voor kort werd de toelaatbaarheid daarvan mede gemotiveerd op grond van het programma Aanpak Stikstof (PAS). Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State aangegeven dat het PAS niet meer mag worden gebruikt om ontwikkelingen mogelijk te maken die leiden tot extra stikstofdepositie. Dat geldt ook voor kleine hoeveelheden want de in het PAS genoemde drempelwaarden gelden ook niet meer. Bij effectbeoordelingen voor specifieke windparken en zonneparken in de Kempen dient dus te worden nagegaan hoe significante negatieve gevolgen van emissies in

¹¹ Zie voor de aanpak om te komen tot alternatieven voor combinaties van gebieden voor zonneparken en windturbineparken verder pagina 6 t/m 8 van het [NRD-advies](#) van de Commissie.

¹² Zie hiervoor de aanpak op pagina 11 van het [NRD-advies](#) van de Commissie.

de aanlegfase voor Natura 2000-gebieden uitgesloten kunnen worden. Naast brongerichte maatregelen kan mogelijk ook saldering met andere bronnen een oplossing zijn.

De Commissie adviseert in het definitieve MER te onderbouwen dat bij de aanleg van windturbineparken en zonneparken geen aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden zal optreden door daarbij de beschikbare effectbeperkende maatregelen te betrekken.

2.5 Bijdrage aan energiedoel

De Kempengemeenten hebben de ambitie uitgesproken om energieneutraal te worden in de gebouwde omgeving. Dit betreft het totale energiegebruik, zowel elektriciteit als warmte. Om dit te bereiken dient eerst een besparingsopgave van 20% gehaald te worden. De overblijvende 6,7 PJ (1.853 GWh) moet hernieuwbaar ingevuld worden.

In het MER en de eerdere haalbaarheidsstudie¹³ is veel informatie beschikbaar om een inschatting te kunnen maken van de potentie voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit. Op basis van de informatie in het voorlopige MER verwacht de Commissie dat alternatieven mogelijk zijn om die ambitie te halen. Ook kunnen er (milieu)afwegingen zijn die de ambitie voor dit gebied juist buiten bereik houden. Het MER gaat op beide verder niet in.

In dit advies adviseert de Commissie (alsnog) alternatieven te ontwerpen voor combinaties van gebieden voor zonneparken en windturbineparken en een voorkeursalternatief te beschrijven. Van deze nog niet in het MER opgenomen alternatieven is de energieopbrengst logischerwijs ook niet vermeld.

De Commissie adviseert in het definitieve MER voor alle alternatieven de verwachte bandbreedte in de energieopbrengst in PJ te beschrijven c.q. te actualiseren waar nodig. Geef hierbij ook in een korte beschouwing per alternatief aan waar deze bandbreedte van afhankelijk zal zijn.

¹³ De haalbaarheidsstudie staat [hier](#).

BIJLAGE 1: Projectgegevens tussentijdse toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Peter van der Boom
dr. Theo Fens
drs. Sjoerd Harkema (secretaris)
dr. Kees Linse (voorzitter)
ing. Caspar Slijpen
ing. Rob Vogel

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Beleids- en toetsingskader voor grootschalige zonne- en windenergie

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit C22.2, D22.2, C24, D24.1, D24.2, D09. In dit geval krijgen in de toekomst mogelijk grote gebieden een functie-wijziging voor het realiseren van zonnevelden en windturbineparken en worden spelregels en randvoorwaarden voor latere vergunningen opgesteld. Ook kan dit beleids- en toetsingskader de uitbreiding van het hoogspanningsnetwerk nodig maken. Een MER kan ook nodig zijn omdat effecten op Belgische Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven.

Bevoegd gezag besluit

De gemeenteraden van Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden.

Initiatiefnemer besluit

Burgermeester en wethouders van de gemeenten van Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie is door de gemeenten niet in de gelegenheid gesteld de zienswijzen op de 'voorlopige uitkomsten van het MER' bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3373](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

